

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se

Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30)

I2019/01809/E

Sammanfattning

- Konkurrensverket ser positivt på att förenkla och påskynda byggandet av nät genom att i större utsträckning kunna ge undantag från koncessionsplikten. Konkurrensverket avstår dock från att ta slutlig ställning till de enskilda förslagen eftersom de kommer att påverkas av Energimarknadsinspektionens kommande förslag till ny samlad elmarknadsreglering.
- Konkurrensverket tillstyrker förslaget om att få bygga regionnätledning inom en befintlig områdeskoncession. Konkurrensverket tillstyrker även att en regionledning som byggs inom en befintlig områdeskoncession inte ska omfattas av ett lika starkt legalt monopol som lokalnäten.
- Konkurrensverket tillstyrker förslagen som syftar till att göra det möjligt att detaljprojektera och få tillträde till mark innan ansökan om koncession lämnats in samt förslagen om att ledningsrätt kan inledas före erhållen koncession och att det ska bli enklare att förändra en koncession för befintliga ledningar.
- Konkurrensverket avstyrker förslaget om utökad samredovisning med slopat krav på geografisk närhet. Konkurrensverket anser i likhet med utredningen att samredovisning inte heller ska tillåtas mellan lokalnät och regionnät.

Allmänt

Konkurrensverket anser att Nätkoncessionsutredningens uppdrag att se över regelverket för nätkoncessioner har varit angeläget. Behovet av åtgärder för att modernisera och förenkla regelverket för att förkorta ledtiderna för ledningsprojekt är stort.

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Ringvägen 100
Telefon 08-7001600
Fax 08-245543
konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se

I utredningsdirektiven uppmärksammas behovet av möjligheter att snabbt och effektivt kunna ansluta förnybar elproduktion och nya elintensiva verksamheter. Konkurrensverket vill poängtera att förkortade tillståndprocesser är betydelsefullt för samtliga produktionslag och att inriktningen bör vara att allmänt förbättra förutsättningarna för nätutbyggnad (såväl nationella som internationella överföringar) för att skapa en effektiv gemensam europeisk energimarknad. Energimarknaden är i snabb förändring och för att möta nya utmaningar är det angeläget att nuvarande tillståndprocesser på 10–12 år förkortas. Konkurrensverket har tidigare i olika sammanhang fört fram förslag för att förenkla och effektivisera tillståndprocesserna inom energisektorn, såväl för elnät- som för elproduktion.¹

Utredningens förslag

Utredningen för fram ett 30-tal olika förslag som rör koncessionsplikt och möjligheter till undantag från den, koncessionsprövning, samredovisning av elnät samt eventuell ändring av nätnivåer. Vissa av förslagen berör områden utanför Konkurrensverkets primära kompetensområde och omfattas inte av yttrandet. I det följande lämnar Konkurrensverket synpunkter på ett antal av utredningens förslag.

Översyn av koncessionsplikten och reglering av elnät

Konkurrensverket delar utredningens bedömning att det finns övertygande skäl (elnet är naturliga monopol) att fortsatt ha kvar reglerna för koncessionsplikt, för linje respektive område, samt ett regelverk med reglerad intäktsram.

Utredningens lämnar olika förslag om utökade möjligheter till att få undantag från koncessionsplikten. Energimarknadsinspektionen (Ei) föreslås bl.a. ges rätt att via föreskrifter/dispens bevilja undantag. Andra förslag till undantag gäller för produktionsnät inom vindkraftsparker, överföring av förnybar el inom och mellan fastigheter samt nätanslutningar till trafikleder.

En viktig omständighet är att flera av förslagen om undantag från koncessionsplikt kommer att påverkas av förslag som Ei kommer att lämna senare inom ramen för sitt uppdrag att föreslå hur vi ska implementera revideringen av EU-regleringen inom energiområdet (Ren energi-paketet). Framför allt gäller det hur de nya EU-reglerna kommer att påverka vårt nuvarande system för icke koncessionspliktiga nät (IKN).

Konkurrensverket ser allmänt positivt på att förenkla och påskynda byggandet av nät genom att i större utsträckning kunna ge undantag från koncessionsplikten. Konkurrensverket avstår dock från att ta slutlig ställning till de enskilda förslagen

¹ "Åtgärder för bättre konkurrens – förslag", Konkurrensverkets rapportserie: 2009:4, avsnitt 2.12.

Konkurrensverket hänvisade i rapporten bl.a. till förslag från studien "Tillståndprocesser och planering för ny elproduktion", Elforsk rapport 09:12 och Energimarknadsinspektionens rapport "Investeringar i elproduktion", EMIR 2007:05.

som förs fram. Detta görs med hänvisning till den betydande osäkerhet som nu finns kring möjligheterna att genomföra förslagen eftersom dessa kommer att påverkas av Ei:s kommande förslag till ny samlad elmarknadsreglering.

Översyn av provningsordningen för elledningar

Proceduren för att bygga ny ledning inom en områdeskoncession är betydligt enklare och snabbare än en koncession för linje. Flera delförslag handlar därför om att ändra på möjligheterna att få bygga regionnätsledningar inom en befintlig områdeskoncession. Konkurrensverket tillstyrker dessa förslag då de påskyndar processen och innebär en rimlig prövning av ledningens berättigande och miljöeffekter. Konkurrensverket tillstyrker även förslag om att en regionledning som byggs inom en befintlig områdeskoncession inte ska omfattas av ett lika starkt legalt monopol som nätkoncession för område som avser lokalnät. Det är betydelsefullt för att kunna bevara möjligheten till nuvarande, om än begränsade, möjlighet till infrastrukturkonkurrens vid byggande elnät med koncession för linje. Vindkraftföretag eller andra nätföretag ska kunna bygga en motsvarande elledning genom att ansöka om normal koncession för linje.

Konkurrensverket tillstyrker även förslagen som syftar till att göra det möjligt att detaljprojektera och få tillträde till mark innan ansökan om koncession lämnats in samt förslagen om att ledningsrätt kan inledas före erhållen koncession och att det ska bli enklare att förändra en koncession för befintliga ledningar.

Översyn av koncessionsprovningens omfattning och rättsliga status

Konkurrensverket har inga invändningar mot förslaget som gäller att ett koncessionsbeslut för linje inte ska kunna överklagas och förbjudas med stöd av miljöbalken. Miljöorganisationer ska samtidigt ges utökad rätt att överklaga koncessionsbeslut. Konkurrensverket är emellertid inte övertygat om den samlade effekten kommer att vara märkbart positiv.

Utredningen föreslår att en utvidgad samhällsekonomisk analys ska göras vid koncessionsbeslut om utbyggt stamnät. Konkurrensverket delar bedömningen att dessa utökade analyser är viktiga och tillstyrker förslaget. Konkurrensverket vill samtidigt understryka vikten av att den utökade samhällsekonomiska analysen under koncessionsprovningen planeras på sådant sätt att den inte motverkar utredningens primära syfte – dvs. att förkorta tiden för den samlade tillståndsprocessen.

Ändrade regler för samredovisning

Utredningen lämnar förslag om utökad samredovisning av geografiskt åtskilda nätområden genom att nuvarande krav på geografisk närhet slopas helt. Utredningen bedömer att detta "kan göras utan att marknads effektivitet försämrats väsentligt". Utredningen redogör samtidigt ingående för att ekonomisk teori gällande effektiva marknader, förutsättningarna för effektiv prisbildning med

korrekta prissignaler för investeringar/lokalisering m.m. talar emot att tillämpa samredovisning. Konkurrensverket anser inte att utredningens bedömning att minskade transaktionskostnader och standardisering av elnätstariffer kan förväntas motverka de negativa effekterna på prisbildningen är övertygande. Konkurrensverket avstyrker därför förslaget om utökad samredovisning.

Konkurrensverket delar bedömningen att samredovisning inte ska tillåtas mellan lokalnät och regionnät. Som korrekt anförs av utredningen skulle det innebära ett allt för stort avsteg från effektiva nättariffer.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit konkurrensrådet Stig-Arne Ankner.

Rikard Jernsten

Stig-Arne Ankner